

BILTEN

Februar 2023.

27

Aktivnosti kluba 2022.

Ekspedicija OLIMP 2022.

24. susreti planinara Balkana

Na krovu Balkana - MUSALA

Jadranski otoci - VIS

Planinarenje kao način života

Nagrada za rekreaciju

Revolucionari o planini

AKTIVNOSTI KLUBA U 2022. god.

Markiranje staze "Obod" Rijeka Crnojevića

njene obaveze iz Ugovora sa PSCG odnosno Ministarstvom ekonomije vezano za održavanje staza Nacionalne mreže (dionice transverzala CT-1 i PPT, staze Vežešnik, Surdup-Štitan te Grlo Sokolovo). U jesenjem periodu uspješno smo odradili još 5 radnih akcija vezano uz remarkiranje staze Cijevna-Delaj, u saradnji sa Opštinom Tuzi, i remarkiranje Pješačko rekreativne staze „Obod“ Rijeka Crnojevića, u saradnji sa Turističkom organizacijom Prijestonice Cetinje. Glavni nosioci radova na stazama bili su Rajko Mičković sa 15 akcija, Mira Kostić sa 11 akcija, Edita Files Bradarić i Velizar Rašović sa 5 akcija, Radovan Kostić sa 6 akcija, Pavle Bandović sa 3 akcije, Milenko Novaković i Petar Ivanović sa po 1 akcijom. Učešćem u obuci za markirante u Pljevljima i Ljubišnoj 19-21.08.2022. u organizaciji KVP Kapetan, Klub je dobio još dva markiranta-pripravnika – Igora

Planinarske aktivnosti i obaveze Kluba u protekloj godini bile su brojne. Tokom godine uspješno je realizovano 55 akcija ili tura, od toga 6 vikend-tura i 4 putovanja u inostranstvo (Otok Vis – Hrvatska; Balkanski susreti planinara, Negotino – Sjeverna Makedonija; Zlatibor – Srbija; Olimp – Grčka). Na zadovoljstvo dugogodišnjih članova, imali smo 13 novih planinarskih tura. Zadovoljni su, nadam se, bili i naši članovi iz lakše grupe jer je u većini tura postojala i mogućnost lakše varijante. Klub je oduvijek učestvovao na akcijama iz kalendara PSCG, a u protekloj godini takvih je akcija, računajući i takmičenja, bilo čak 14. Dobra zima i snježni pokrivač omogućili su 5 zimskih tura na krpljama. Brojnost članova na turama je uvećana porastom članstva – od 71 člana Kluba čak 10 je bilo novih. Najaktivniji plani-

nari u protekloj godini bili su Rajko Mičković (36 akcija), Jelena Milutin (34 akcije), Edita Files Bradarić (30 akcija), Mira Kostić (29 akcija) Ivica Surjan (27 akcija) i Olivera Božanović (26 akcija). Glavni vodiči očekivano su bili Rajko Mičković i Edita Files Bradarić sa 11 vođenih tura i Mira Kostić sa 7 vođenih tura. Od početka godine do 30.06.2022. realizovano je 11 radnih akcija i tako su ispu-

Takmičari Durmitor 2022

Dani Gorice na Bukumirskom jezeru

Maraša i Petra Ivanovića. Zahvaljujući sredstvima za sufinansiranje programa sportskih subjekata, dobijenim na konkursu Sekretarijata za sport i klaturu Glavnog grada Podgorica, naši predstavnici su učestvovali na takmičenjima i to u planinskom trčanju – četiri kola u Ligi PSCG i dva takmičenja van Lige, i u planinarskoj orijentaciji – jedno pojedinačno takmičenje. Osvojene su brojne medalje: Olivera Božanović 1. mjesto u pl. orijentaciji – Ivanova Korita i u pl. trčanju „Bjelasica za sve“, 2. mjesto na zimskom 8. Bjelasičkom maratonu, na trci „Orjensko srce“ i Durmitor 2022, 3. mjesto na Zimskom maratonu Nikšić 2022; Vuk Šestović 3. mjesto u pl. orijentaciji – Ivanova korita, u pl. trčanju na 8. Bjelasičkom maratonu, Durmitoru 2022. i „Bjelasici za sve“; Predrag Vujović 2. mjesto u pl. orijen-

taciji – Ivanova korita i u pl. trčanju „Bjelasica za sve“; Jelena Milutin 2. mjesto u pl. orijentaciji – Ivanova korita i 3. mjesto u pl. trčanju Durmitor 2022; Ivana Mujović 3. mjesto u pl. trčanju Durmitor 2022.

Tradicionalna klupska manifestacija „Dani Gorice na Bukumirskom jezeru“ održana je 21. put 23-24.07.2022. U dva dana planinarenja i druženja u planinskoj kući Petrović pohodili su se okolni vrhovi i vidikovci: Velji vrh, Surdup – Štitan, Pasjak, Maglič, vidikovac iznad Rikavačkog jezera. Bila su prisutna 42 planinara, a gosti planinari su bili iz PK Montenegro tim njih 11, KVP Kapetan njih 4, kao i predsjednik PSCG Dragan Bulatović sa djecom.

Vrijedno je pomenuti i učešće naša tri člana Ivane Mujović, Ljiljane Stijepović i Blaža Vukčevića na „Crnogorskoj planinarskoj ekspediciji

OLIMP2022“ 18-25.09.2022, u organizaciji Kluba vojnih planinara Kapetan i uz podršku PSCG, koji su uspješno osvojili najviši vrh Olimpa Mitikas 2918 mnm, zajedno sa još 39 planinara iz 7 planinarskih klubova Crne Gore. Na Vanrednoj sjednici Skupštine Kluba održanoj 3.11.2022. izvršen je izbor Predsjednika Kluba i članova Upravnog odbora nakon isteka četvorogodišnjeg mandata i prema Zakonu o sportu. Skupština je izglasala reizbor dosadašnje predsjednice Edite Files Bradarić, reizbor 5 članova Upravnog odbora (Pavle Bandović, Mira Kostić, Rajko Mićković, Saša Petrović, Aleksandar Marđonović) kao i izbor novog člana UO Petra Ivanovića za naredni četvorogodišnji mandat.

***Predsjednica Kluba
Edita Files Bradarić***

Ekspedicija Olimp 2022

Klub vojnih planinara Crne Gore „Kapetan“, povodom 10 godina postojanja i uspješnog rada, organizovao je, uz podršku Planinarskog saveza Crne Gore, planinarsku ekspediciju Olimp 2022.

Ekspedicija je izvedena u periodu 18-25. septembra 2022. godine. Učestvovalo je 49 planinara iz 8 planinarskih klubova (PK „Berane“, PK „Cmiljače“, PK „Gorica“, PK „MAK“, KVP „Kapetan“, PK „Očnjak“, PK „Subra“ i PK „Visokogorci Crne Gore“). Tokom ekspedicije ispenjana su tri vrha Skala, Skolio i Mitikas. Na najviši od njih Mitikas (2918 m), uprkos snijegu, koji je napadao u toku prethodne noći i klizavom terenu, ispelo se 39 planinara. O organizaciji i vođenju ekspedicije brinuli su Miloje Knežević, predsjednik KVP „Kapetan“ i Dragan Bulatović, tada predsjednik Planinarskog saveza, sa timom saradnika.

Od 49 članova ekspedicije, čast i zadovoljstvo da se nađemo na Zevsovom prestolu, imali smo nas troje iz PK „Gorica“ - Ivana Mujović, Blažo Vukčević i ja. Bili smo jako uzbuđeni i srećni što nam se ukazala prilika da pokušamo da se popnemo na drugi po veličini najviši vrh Balkana - Mitikas, na mitskoj planini, planini bogova, koju do tada nijesmo ni vidjeli. Svakim satom više druženja i

upoznavanja planinara s kojima smo putovali i imali isti cilj, u udobnom autobusu, ispred kojeg smo ostavili svakodnevne brige i problemčiće, raslo je naše raspoloženje, a muzika i pjesme doprinijele su još većoj prisnosti, tako da smo vrlo malo spavali na putu kroz Albaniju do Grčke. Sve se odvijalo po planu i programu tako da nijesmo ni bili umorni, nakon pređenih 500 km kada smo stigli na Meteore - skup pravoslavničkih manastira u zapadnoj Tesaliji, koji su poznati po svom nesvakidašnjem položaju na stijenama - stubovima i smatraju se najvrednijim manastirima u Grčkoj, poslije Svete gore.

Na tom posebnom mjestu, osjećala sam se uzvišeno što mi se pružila mogućnost da mogu da zapalim svijeću i zahvalno se poklonim svecima.

Tokom boravka u Grčkoj mogli smo posjetiti, pored čuvenih manastira Meteora, Afroditin izvor, Crkvu Svete Petke, kao i znamenitosti grada Soluna. Bili smo smješteni u Leptokariji, gradiću na obali Egejskog mora, dok smo noć prije završnog uspona proveli u planinarskom domu Spilios Agapitos na Olimpu, jer je skoro neizvodljivo

iz jednog dana popeti Mitikas. Krenuli smo iz hotela Nafeli, iz Leptokarije, autobusom do Priona (1100 mnv). Tu smo se prepakovali i pripremili za uspon do planinarskog doma i popeli 1050 m. Hiljadu metara lijepe planinarske staze smo popeli za manje od četiri sata. Na stazi smo često srijetali planinare iz cijelog svijeta, koji su kao i obično, druželjubivi i predusretljivi, a sreli smo i ljude koji su na konjima dovlačili hranu do doma, jer je to jedini način. Zato je hrana i bila nešto skuplja. Na primjer, kuvano jaje košta jedan euro, koliko košta i jedna banana. Dom je jedan od najljepših, kažu planinari sa mnogo većim iskustvom. Ima dovoljno višekrevetnih soba, ali se ipak dolazak mora najaviti i rezervisati zbog ogromnog interesovanja planinara. Mogu se koristiti tri obroka, ali i kupiti raznovrsna kuvana hrana. Nije dozvoljeno samostalno spremati hranu, ali možete koristiti onu koju ste donijeli u rancu.

Prespavali smo u čistim i udobnim krevetima uz pucketanje vatre, da bi nas ujutru dočekao

nemoguće preći. Ipak nijesam ni pomislila na odustajanje, nije bilo ni straha. Samo odlučnost, želja i koncentracija. Poslije gotovo sat savladavanja „stepenica plača“, uz čuđenje što nema nikakvog vještačkog osiguranja osim jedne kratke, metalne sajle, stigli smo do cilja. Nijesmo mi osvojili Olimp, nego on nas. Popeli smo Mitikas i istakli našu zastavu. Veličanstven osjećaj. Ushićenje, sreća, zanos, radost. Uh...olakšanje, ali i zebnja - kako sad nazad, da li ću moći? Nevjerica, umor...ali zar postoji druga mogućnost!? Krećemo nazad istom trasom, oprezno i odlučno. Na pola najteže dionice susrijećemo nekoliko naših planinara, koji su se pokajali što su odustali od najtežeg dijela uspona i pošto se otopio snijeg, krenuli su za nama. Dosta brzo i spretno smo prošli najtežu dionicu i nastavili

slavila i uživala do kasno u noć uz sirtaki, ali i drugi melos i naravno - najljepše crnogorske pjesme. O prijatnim, nezaboravnim doživljajima na grčkim plažama, obilascima najljepših znamenitosti Soluna, šopingu i ispijanju dobrog vina, razdraganom društvu planinara u autobusu, hotelu i uopšte tokom ekspedicije, moglo bi se dugo pisati... Ali najbolje bi bilo, ukoliko imate mogućnosti, uputite se baš na ovakvu ekspediciju! Srdačno preporučujem, uz pozdrav svim planinarima i ljubiteljima prirode, posebno onima koji su nam omogućili da doživimo mitski Olimp i uživamo u nestvarnoj prirodi i društvu. Sve će to ostati trajno u našim sjećanjima, ali i ovjekovječeno diplomama, koje će nam kao i majice, koje smo dobili pred ekspediciju, biti posebni dokazi jedne uzbudljive, nesvakidašnje i odvažne avanture na koju smo ponosni.

Ljiljana Stijepović

manji snijeg, koji nas ipak nije omeo u namjeri da i ostalih oko 900 m popnemo do cilja - Mitikasa (2918 mnv).

Penjali smo se u koloni, najčešće uskom stazom koja nije bila suviše zahtjevna. Ni vremenski uslovi, osim snijega zbog koga smo morali biti obazriviji, nijesu nam bili nepoznati niti mnogo otežavali uspon. Svakako smo bili na oprezu i ispitu, za koji smo bili spremni. Svi smo se popeli do vrha Skala (2863 m), odakle počinje najteža etapa. Pred nama je bilo posljednjih 45 minuta uspona - strmi kuloar još i klizav koji je ipak postao prepreka polovini ekipe. Nas troje iz „Gorice“ bili smo odlučni da nastavimo! Dosta spretno smo savladavali kamenitu, izglačanu stijenu, po kojoj je bilo snijega, što je zahtijevalo savršenu preciznost i nije bilo mjesta za grešku. Štapove, naravno nijesmo koristili, već smo se rukama hvatali za stijene, prethodno analizirajući i provjeravajući njihovu čvrstinu. Bilo je situacija kad nijesam smjela pogledati ustranu odakle je zjapio ponor, ali i stijene koje je, činilo mi se,

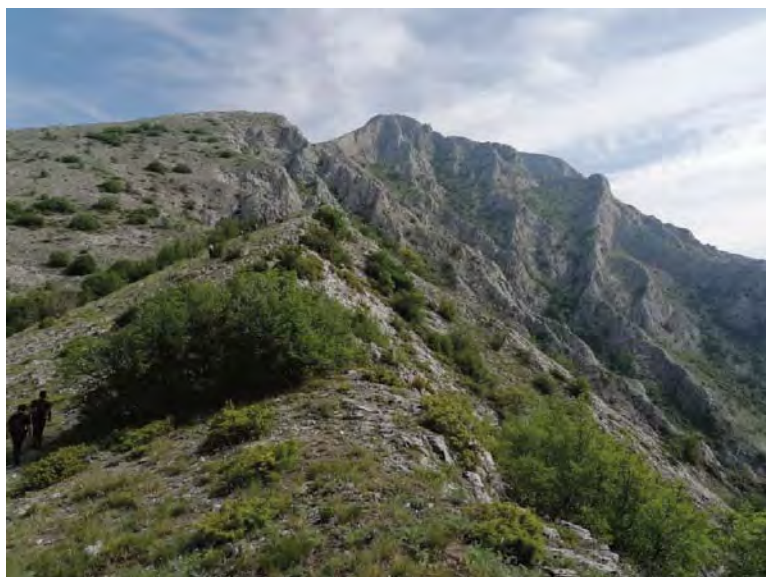
do planinarskog doma. Osvježili se i spremili za spust još 1000 m do autobusa, odnosno do Priona. Činilo mi se da nema kraja tom spustu. Iako smo razdragano razgovarali, fotografisali se i ponosno osmijehivali, mišići su signalizirali umor, a ranac na leđima postao teži, uprkos manjku kilograma u odnosu na uspon. Sve smo ubrzo „zaboravili“ u iščekivanju najavljenе žurke - Grčko večer nas troje, uprkos umoru nijesmo namjeravali propustiti. Iako smo tog dana popeli najtežu dionicu do najvišeg vrha Olimpa, oko 900 m, i spustili se više od 1000 m do autobusa, polovina planinara je to veće

24.Susreti planinara Balkana u Sjevernoj Makedoniji

(tekst je objavljen u posljednjem broju Planinskih novina – decembar 2022)

U organizaciji Planinarskog kluba „Antigonea“ iz Negotino, Sjeverna Makedonija, od 3-5.06.2022.g. održani su 24-ti po redu Susreti planinara Balkana. Na Susretima je učestvovalo preko 120 planinara iz 20 klubova i društava, iz 7 zemalja Balkana (Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Sj. Makedonija i Bugarska). Predstavnicima iz Crne Gore su bili planinari iz PK „Gorica“, učesnici Susreta od 2010.g., njih desetoro, i četiri člana iz VPK „Kapetan“ koji su po prvi put učestvovali na susretima kao gostujući klub i potencijalno novi učesnik na budućim susretima. Glavni planinarski program se sastojao od dva pohoda ili ture. Prvi je uspon na vrh Kozjak (1747mnm) na planini Babun koja razdvaja Prilep od Kavadarca i Negotino. Uspion u dužini od 6km i visine razlike oko 800m, sa ekspaniranom drugom polovinom uz zapadni greben planine, je bio pravi planinarski doživljaj, kao i pogled sa vrha na Prilep, Solunsku glavu, Treskavac iznad Prilepa i u daljini Pelister. Na vrhu je jedinstven ukras u kombinaciji himalajskih zastavica i disko kugle i glavna meta za fotografisanje planina-

ra. Druga tura je bila laka, kružna, kroz živopisno vinogradarsko Negotinsko polje i mjesto Timjanička cucka. Predstavnicima klubova i društava imali su sastanak na kojem su razmijenili dojmove i pohvale domaćinu za uspješnu organizaciju Susreta. Potvrđena su planinarska događanja koja nude članice iz svog plana i prihvaćena organizacija 25-ih Susreta, koji će se održati na Rajcu u Srbiji, u junu 2023.g. , od strane PSK „Pobeda“ iz Beograda, a povodom 70.godina od osnivanja kluba. Susreti su zaokruženi lijepim druženjem i upoznavanjem kroz dvije planinarske i zabavne večeri. Planinari iz Crne Gore su na putovanju do Negotino i nazad , kroz Albaniju, Kosovo i Makedoniju imali priliku da posjete manastir Gračanicu na Kosovu, antički grad Stobi u Makedoniji, a na povratku preko Štrpca i Prevale ispod Šar planine spustili se i posjetili grad Prizren. Podršku za putovanje na ove Susrete dobili smo od Planinarskog Saveza Crne Gore i Vojske Crne Gore.

Edita Files Bradarić

Na krovu Balkana

Članovi PK „Gorica“ iz Podgorice popeli su Musalu (2925 m) u srijedu 27. jula 2022. godine. Ekipu su činila tri para – Mirjana i Vlatko Radović, Slavica i Blažo Vukčević te Tatjana i Dragoljub Krgović. Musala je najviši vrh Bugarske i najviši vrh Balkana, nalazi se na planini Rila, kako se zove i istoimeni nacionalni park. Rila se nalazi u jugozapadnom dijelu Bugarske udaljenom 80 km od Sofije. Ime Musala potiče od riječi Musa Allaha (bliže Allaha) iz doba dok je Bugarska bila pod turskom vlasti. Planina Rila je dobila naziv po tračkoj riječi koja znači „prepuna voda“ s obzirom na to da ima dvjestotinak jezera i izvora čak i vruće vode. Posebno je atraktivno sedam rilskih jezera smještenih u sjeverozapadnom dijelu Rile. Pravac za uspon koji se najviše koristi, a i mi smo ga odabrali, sa sjeverne je strane, iz Boroveca. Krenuli smo u 8.30 gondolom do Jastrebca. Zanimljivo je da se ne naplaćuje ulaznica za nacionalni park. Od gondole do Doma Musala treba oko sat i 20 minuta hoda širokom stazom s minimalnim usponom i padom. Prolazimo preko niza skijaških staza. Strmom bezbjednom stazom prolazimo Planinarski dom Musala, a dobro označeni put vodi nas uz kamenitu sjevernu stranu

jezera. Nakon relativno strmog uspona izlazimo na Dom i Alekovo jezero, koje nosi ime poznatog bugarskog pisca i utemeljitelja turizma u Bugarskoj. Dolazimo do Doma Ledeno jezero (2720 m). Ledeno jezero po kojem je dom dobio ime nalazi se nešto niže. Do vrha nam je preostalo 45 - 50 minuta. Na stazi srijetamo ljude koji neprestano cirkulišu gore-dolje, čak i malu djecu. Od doma duž sjeverozapadnog grebena prema vrhu postavljeni su metalni stubovi i sajle sa oznakama zimske staze. Mi koristimo iskrivudanu bezbjednu stazu pored sajli. Na vrhu smo sa desetinama planinara sa svih krajeva svijeta i to ovom doživljaju daje posebnu draž. Veže nas osjećaj povezanosti, ljubavi i poštovanja prema planini, ali i ponos što smo osvojili ovaj vrh na krovu Balkana. Ostajemo dugo na Musali, razgovaramo, odmaramo se i upijamo beskrajne rilске krajolike. Vrijeme nam je ograničeno, jer moramo stići na zadnju vožnju gondole koja kreće u 16.45h. Od Podgorice do Rile prešli smo u jednom pravcu oko 630 km, peli 14 km i vratili se – sve za tri dana. Vrijedjelo je!

Dragoljub Krgović

Nastavak putešestvija po jadranskim otocima - VIS

Nakon dvije godine odgađanja putovanja na otok Vis, zbog covid-pandemije, jedva smo dočekali naše sljedeće planinarsko putešestvije po otocima Jadrana.

Poslije Korčule, Mljeta i Lastova evo nas na Visu za prvomajske praznike 2022. godine. Za ulazak u Hrvatsku još su važila pravila o posjedovanju covid- potvrda ili negativnog antigenskog testa i procedura unošenja svih podataka na portal "entercroatia". Vodiču je to stvaralo dodatnu nervozu i opterećenje, a samo dva dana kasnije sve su zabrane bile ukinute.

Putovanje kombijem do Splita trajalo je 7 sati i 15 minuta, uz poštovanje svih pravila za odmor vozača. Došli smo skoro tri sata prije polaska katamarana za Vis – taman dovoljno vremena da se prošeta splitskom rivom, posjeti Peristil Dioklecijanove palače, prođe kroz splitsku pjacu i promjeni po koji euro u kune. Katamaranom „Jelena“ za sat i po stizemo do grada Visa na sjeveroistočnom kraju otoka, a potom lokalnim autobusom do Komiže, na jugozapadnom kraju. Dva pola otoka, dva mjesta, dvije općine na istom otoku, a svako mjesto sa puno specifičnosti i različitosti, od

arhitekture, govora, načina privređivanja i života na otoku (vino-gradarstvo – ribarstvo), utjecaj koji je ostavila izoliranost zbog vojno-strateškog položaja i industrijalizacije otoka u vrijeme Jugoslavije. No, sada sve to spaja jedna težnja – turizam i povezane djelatnosti (agroturizam, nautika i održiva poljoprivreda – vinogradarstvo, maslinarstvo, ribarstvo). Imali smo ugodan smještaj u hotelu „Biševo“ uz gostoprimitno osoblje i dobru hranu, a ugrabili smo i povoljnu cijenu jer je bila posljednja sezona pred rušenje hotela. Sagrađen je šezdesetih godina uz samu obalu, a plan je da se na njegovom mjestu do 2025. godine izgradi novi hotel sa pet zvjezdica. Popodne i večer iskoristili smo za šetnju rivom i uskim uličicama Komiže, za degustaciju viških vina (vugava i plavac).

Za prvi planinarski dan predviđen je uspon na najviši vrh otoka Visa – Hum i poslije prelaz preko otoka stazom koja povezuje Komižu i Vis. Polazimo od hotela do početka staze iznad mjesta, nakon čega slijedi eksponirani uspon (3 km visinske razlike oko 550 m) do crkvice Sv. Duh, što je

naša najviša tačka penjanja (obližnji najviši vrh Hum na 585 m je nepristupačan jer je na njemu telekomunikacijski centar) i vidikovac sa pogledima na veliki dio otoka, a posebno na zaljev Komiže. Sa vrha se spuštamo do skrovitog mjesta u stijenama i poznate Titove špilje u kojoj se tokom 1944. godine nalazio Vrhovni štab Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije. Nastavljamo lagano spuštanje stazom kroz makiju, borove i ruzmarin, dijelom po suhozidu između napuštenih vinograda, do centra otoka i mjesta neobičnog imena Žena Glava. Na kosoj padini mnogo je starih kuća i ograđenih vrtova, ali malo živih domaćinstava. Prema jugu prostire se pogled na viška polja i vinograde. Od Žene Glave putem prema Visu prolazimo iznad Vinopolja i penjemo se na prevoj između Velog vrha (294 m) i Bratosavca (275 m), sa kojeg nam se ukazuje prelijep pogled na Vis i Viški zaljev. Silazimo stazom do ceste i prvih kuća, a potom do obale, obilazimo istočni dio mjesta prema Kutu obalom i paralelnim uskim ulicama omeđenim kamenim mediteranskim kućama i palačama. Obilazimo oko Arheološkog muzeja koji je smješten u Gospinoj bateriji (austrougarskoj utvrdi). Koristimo priliku da se okupamo i popijemo piće u kafiću na obali. Mnogo je restorana i konoba zatvoreno, sezona je tek u začetku i daleko od turističke vreve, još je sve tiho, mirno i usporeno. Nakon ture od 15 km vraćamo se lokalnim kombijem do Komiže.

Drugi planinarski dan je započeo nedaleko od hotela, od crkve Svete Marije „Gusarice“ putem i markiranom stazom preko sjeverozapadnog dijela otoka iznad uvala Perna i Barijoška do napuštenog vojnog objekta, potom uspon do zaseoka Rudine na Dragodidu gdje nalazimo par koza, kamene poljske kućice, suhozide. Srećemo i jedinu mještanicu Nedjeljku Burić koja je na Dragodidu više nego u Komiži zbog svojih koza i tovara. Jedva je dočekala da sa nekim prozbori i da nam ispriča štošta o svom životu i životu na otoku. Iznad Dragodida razdvaja se grupa koja će proći najkraću varijantu ove ture sa povratkom u Komižu preko crkve Sv. Blaža (8 km, 270 m visinske razlike), a ostali nastavljaju putem koji ide oko Širokog brda, do visine od 400 m, do iznad Kumprisa odakle vidimo krajnji cilj naše ture – selo Oključna. Sjeverna strana i obala otoka je strma i surova sa brojnim skrovitim uvalama do kojih je lakše doći brodicom. Dolazimo do raskrsnice staza ispod Širokog brda, ali sa druge strane, i tu se opet razdvajamo, jedna grupa se vraća stazom do Komiže, a najistrajniji preko Zagrebanje spuštaju se kamenom starom stazom do Oključne (114 m). Nismo zažalili,

Oključna je jedino naselje na sjevernoj strani obale otoka iznad istoimene uvale – lijepe stare kamene kuće sa velikim podzidama, raštrkane i okružene terasama vrtova, vinograda i suhozida. Na posljednjem popisu 2011. godine nije imala stanovnika, ali osjeća se povratak mješatana iz Visa što predviđa ovom skrovitom mjestu dobru budućnost za posebnu vrstu turizma. Odmaramo se kod nekadašnje škole koja je pretvorena u vilu sa bazenom, spuštamo se do male crkve Sv. Antuna Padovanskog koja je napravljena kao obiteljska kapelica unutar dvorišta nekad raskošnog gazdinstva. Vraćamo se istom stazom kroz Zagrebanje do raskrsnice i stazom sa više serpentina spuštamo se do iznad Komiže. Za petoro planinara (Edita, Rajko, Ivica, Božo i Miroslav) ni ovo nije bio kraj ture, morali smo ovu turu ovjekovječiti pogledom na Komižu sa vidikovca ispod crkve Sv. Blaža (230 m). Najdužom varijantom ture pređeno je 20 km, ukupne visinske razlike 900m, za 8 sati i 40 minuta. Najhrabriji su se rashladili u moru na plaži ispred hotela. Još jedna noćna šetnja kroz Komižu i spavanje uz zvuke morskih talasa.

idemo u šetnju do plaže Kamenica, usput prolazimo kraj napuštenih objekata nekadašnje tvornice ribljih konzervi „Neptun“. Plaža Kamenice je jedina plaža na Jadranu vulkanskog porijekla. Plaža je okružena sivkasto zelenkastim vulkanskim stijenama u kojima se vide obluci veličine lopte ili

Posljednjeg jutra u Komiži posjetili smo Ribarski muzej. „Muzej je smješten u Komuni, mletačkoj utvrdi na komiškoj rivi. Sadrži bogatu zbirku izvornih predmeta brodske i ribarske opreme Komižana, stoljećima najboljih i najpoznatijih ribara na Jadranu, kao i zbirku predmeta vezanih za preradu ribe koja je nekoć u Komiži bila iznimno razvijena. Među izlošcima posebnu pozornost privlači replika poznate komiške gajete falkuša“. (<https://vis-central.com/vodic/ribarski-muzej/>) Muzej je bio otvoren za nas po prethodnoj najavi i uz stručnog vodiča koji nam je ispričao mnogo interesantnih stvari vezanih uz Komižu i mimo muzeja. Za oproštaj od Komiže

vulkanske bombe. Iznad plaže u šumici je jedini, ali nelegalni, kamp na otoku. Na plaži je i stara kamena česma sa slatkom vodom. U ovom dijelu se nalazi više izvora vode što Vis čini jedinom otokom Jadrana sa izvorima vode.

Prije povratka trajektom od Visa do Splita imali smo dva sata vremena za još jednu šetnju kroz grad Vis, ali sada drugom stranom luke preko Prilova, gdje je Franjevački samostan i groblje, do uvale Stonca i engleske utvrde Terjum.

Ovom posjetom dodirnuli smo i osjetili otok Vis, ostalo je još dosta toga što bi trebalo pohoditi, posebno južni dio otoka i obližnji otok Biševo.

Edita Files Bradarić

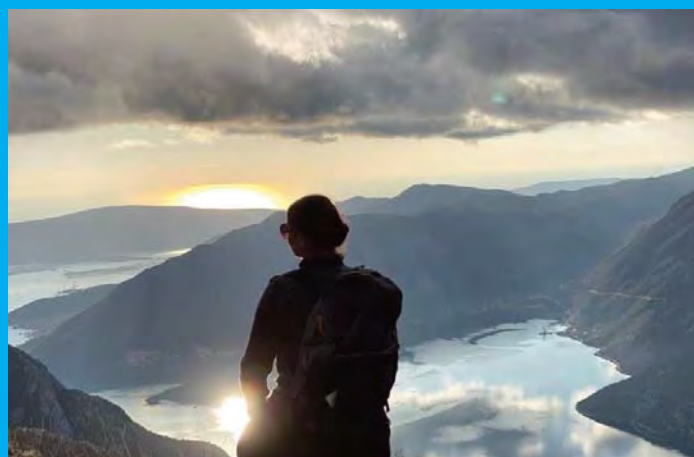

Planinarenje kao način života

Krenula sam u planinu sa PK „Komovi“, nastavila sa PK „Oblun“, a onda je došlo vrijeme za novu stranicu u mom planinarskom životu. I evo me sada u PK „Gorica“. Već na prvoj planinarskoj turi osjetila sam pripadnost ovom klubu. Upoznala sam mnogo divnih ljudi i osjetila domaćinsku dobrodošlicu.

Mislim da je upravo odnos prema prirodi ono što ljude čini različitim, posebnim, jedinstvenim. Onaj ko boravi u prirodi ulaže u sebe i može da stvori ogromni unutrašnji rezervoar energije, koja mu olakšava svakodnevne aktivnosti i suočavanje sa životnim i profesionalnim izazovima. S tom energijom u sebi, vidite i razumijete šire i dublje od ostalih. U planini se osjećam u potpunom skladu sa prirodom, sročena s njom, i za tu ljubav uvijek nađem vremena. Ona me obogaćuje i ne dozvoljava da upadnem u vrtlog materijalnog beznađa. Hvala svim planinarima sa kojima sam ukrstila planinarske korake. Hvala na druženjima i veličanstvenim prizorima u kojima zajednički uživamo. Svaki naš susret i razgovor ostaju zaključani u mom sjećanju i ono moj život čini posebnim. Planinarenje je način mog života.

Nataša Bojanović

Nagrada za rekreaciju

Za školskih dana knjigu sam dobijala na dar za odličan uspeh i primerno vladanje, a sad knjigu dobih od Sportsko rekreativnog društva Podgorica (SRD) za kontinuirano bavljenje sportskom rekreacijom u grupi starije generacije. To je knjiga "Decenija uspješnog rada Crnogorskog saveza sporske rekreacije, Sport za sve 2009-2019" od prof. dr Budimira Bjelice.

Za nagradu me predložila instruktorka korektivne gimnastike jer sam od osnivanja član Sportsko rekreativnog društva "M&M Iskra". Pored korektivne gimnastike upražnjavam pešačenje, planinarenje, rad u Mediteranskom vrtu na Gorici, putujem, aktivna sam u NVU Naše doba, družim se sa ljudima, a i na društvenim mrežama.

Što meni znači rekreacija?

Kroz raznovrsne sportsko-rekreativne aktivnosti zadovoljavamo potrebu za kretanjem, druženjem i igrom. Da bismo u našem, takozvanom trećem životnom dobu održali vitalnost i optimizam, i slobodno vreme provodili sadržajno i kreativno, preduslov je dobro zdravlje. A za dobro zdravlje, pored pravilne ishrane i redovnih lekarskih kontrola, neophodna je redovna fizička aktivnost.

Najjednostavniji i najjeftiniji sport je boravak u prirodi i fizička aktivnost na otvorenom. Tako provedeno vreme donosi višestruke koristi za dušu i za telo. Opterećeni svakodnevnim obavezama i trkom sa vremenom oslobađamo se napetosti kada odemo u planinu, u šumu ili na izlet. Osećaj opuštenosti i sklada sa prirodom prati nas i vraća se čak i kasnije kada prelistavamo snimljene fotografije ili sretnemo poznanike sa nekih planinarskih tura i putovanja.

I zato Generaciju, cipele na noge, štapove u ruke, ranac na leđa i "beg iz kuće"!

Milena Andrijašević

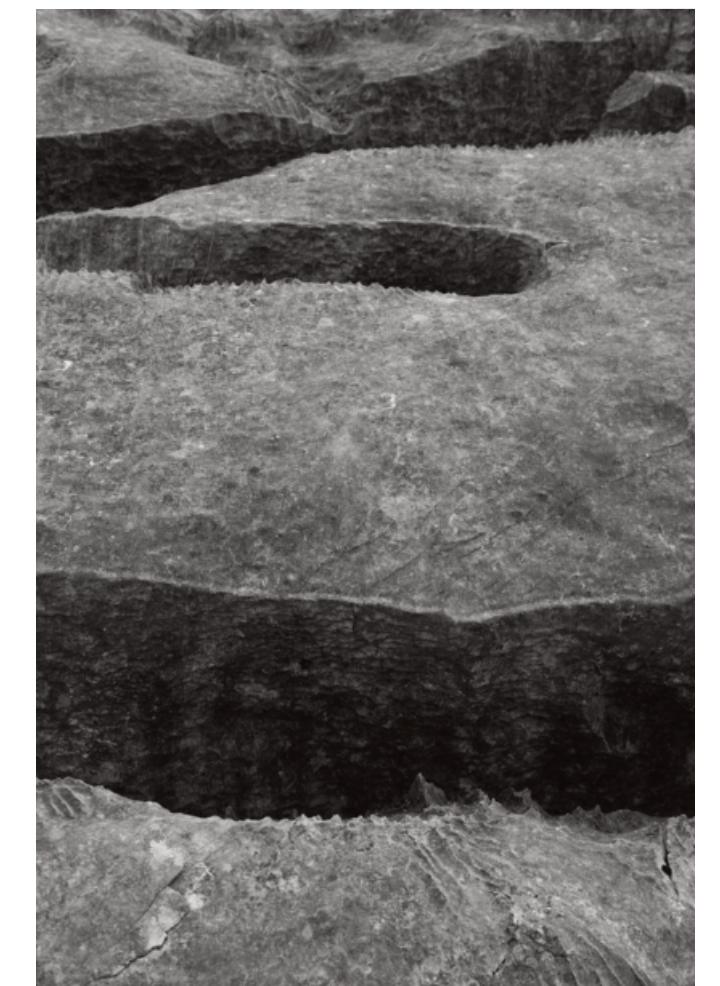

Realizacija tura/akcija PK Gorica u 2022.g.				
Rb		Datum	Naziv	Vodič / Organizator
1	januar	2.01.2022.	Dečić	Mira Kostić
2		9.01.2022.	Kučka pećina - Smrdulja - Duga	Rajko Mičković
3		16.01.2022.	Fundina- Heljam	Rajko Mičković
4		23.01.2022.	Kufin-Buljarica - Petrovac - Perazića do	Edita Files Bradarić
5		30.01.2022.	Jezerine, Bjelasica, krplje	Edita Files Bradarić
6	februar	6.02.2022.	Žabljak, Nadgora- Ćurevac, krplje	Nikola Nikezić
7		12.02.2022.	Vežešnik , Piperi	Mira Kostić
8		12.02.2022.	4. Memorijalni pohod-Zekova glava, Bjelasica	KVP "Kapetan"
9		19.02.2022.	Veruša - Planinica, krplje	Rajko Mičković
10	mart	5.03.2022.	Busovnik	Mira Kostić
11		6.03.2022.	Bjelasički maraton	PK Viskogorci CG
12		13.03.2022.	Veruša -Bukumirsko jezero, krplje	Edita Files Bradarić
13		20.03.2022.	Sutorman - Bijele Skale - Baltina PPT	Edita Files Bradarić
14	april	27.03.2022	Dobrota - Zalazi-Krstac PPT	O. Božanović, E.F. Bradarić
15		9.04.2022.	Paštrovska Gora - Ograđenica- Sv. Stefan PPT	Mira Kostić
16		17.04.2022	Dvršnik - tvrđave Krivošija	Pavle Bandović
17		25.04.2022.	Kanjon Mrtvice	Mira Kostić
18	maj	30.04-3.05.2022.	Otok Vis, Hrvatska	Edita Files Bradarić
19		8.05.2022.	Živa - Ilijino brdo, Piperi	Edita Files Bradarić
20		15.05.2022.	Molikva- Vranješka dolina, Meandri Čehotine	Vuk Šestović
21		21.05.2022.	VI Pohod na Prošćenske planine	Pk Prošćenske planine
22		23.05.2022.	Žijovo iz Dobrog dola, Kučke planine	Rajko Mičković
23		28-29.05.2022.	Orjenski maraton- liga planinskog trčanja	Pk Subra
24	jun	3-5.06.2022.	24.Balkanski susreti, Negotino MK	PK Antigonea Negotino
25		5.06.2022.	Mojkovac Ckara CT-1	Dragoljub Krgović
26		11-13.06.2022	Zlatibor, Srbija	Milena Andrijašević
27		12.06.2022.	Korita- Beškeze, Kučke planine	Rajko Mičković
28		19.06.2022.	Vojnovac , Moračke planine	Dušan Delić
29		24-26.06.2022.	Planinski festival 22 - Ivanova korita	PSCG
30		24-25.06.2022.	22.Pl. pohod na Bjelasicu	PK D.B.Džambas
31	jul	13-14.07.2022.	Durmitor- Memorijal, Šareni Pasovi, pl trčanje	KVP "Kapetan", R. Mičković
32		23-24.07.2022.	Dani Gorice na Bukumirskom jezeru	Pk Gorica
33		30.07.2022.	Paljevine, Ledena pećina	Oliver Božanović
34		31.07.2022.	Uspón na Prutaš , Durmitor	Pk "Piva" Plužine
35	avgust	6.08.2022.	Memorijalni uspon na Vasojevički kom	Pk Kom Andrijevića
36		19-21.08.2022.	Ljubišnja , Pljevlja, kurs za markirante	KVP Kapetan
37		28.08.2022.	Suvodo- Crni vrh- jezera, Bjelasica	Ivo Šćepanović
38	septembar	4.09.2022.	Pl. staza Veljko Vlahović, Trmanje	Pk Visokogorci, Pk Kapetan
39		11.09.2022.	Lastva , Moračke planine	Rajko Mičković
40		18.09.2022.	Kurozeb - Petrov vrh, Maganik	Olivera Božanović
41		18-25.09.2022.	Olimp, Grčka	KVP "Kapetan"
42		25.09.2022.	Jablanov vrh , Sinjavina	Dragoljub Krgović
43		25.09.2022.	Delaj - Kanjon Cijevne	Rajko Mičković /Opština Tuzi
44	oktobar	2.10.2022.	Stožer, Vranješka dolina	Vuk Šestović
45		9.10.2022.	Ogorela Glava - Lisa, Bjelasica	Edita Files Bradarić
46		16.10.2022.	Ljeljenak- Milogora, Piva	Branka Adžić
47		23.10.2022.	Podlastva - Manastir Stanjevići	Edita Files Bradarić
48		30.10.2022.	Sutomore - Vrsuta- Sutorman	Aleksandar Marđonović
49		30.10.2022.	Sutomore - Tvrđava Haj nehaj - Tabija	Milena Andrijašević
50	novembar	6.11.2022.	Mrajanik - Pestingrad , Njeguši	Edita Files Bradarić
51		13.11.2022.	Treskavac - (Bljuštura) Momonjevo-Bukumir	Mira Kostić ,Edita F. Bradarić
52		26.11.2022.	Rovačka glava, Štavanj	Rajko Mičković
53	decembar	3.12.2022.	Okešar	Rajko Mičković
54		18.12.2022.	Velja i Mala Bobija, Skadarsko jezero	Edita Files Bradarić
55		25.12.2022.	Volujica, Bar	Igor Maraš

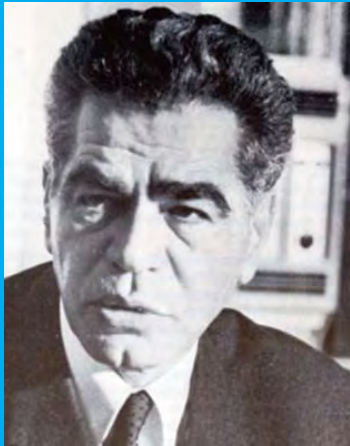
PLANINA OKOM RADOJKA BOŠKOVIĆA

REVOLUCIONARI O PLANINI

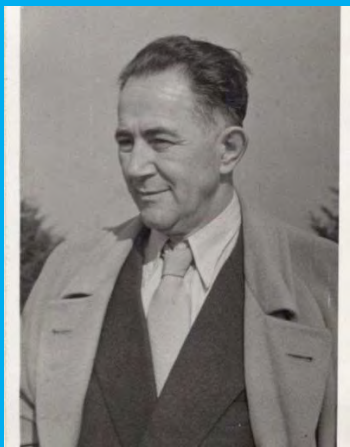
Veljko Vlahović, Španija 1937.g.

Čudno se čovjek osjeća kada se popne na vrh planine, a još ljepše kada sa vrha posmatra svitanje i raskošnu igru sjenki. Kao dječak često sam se peo na vrhove. Osjećao sam se kao da ću svakog trenutka dobiti krila i vinuti se do drugih, još većih,

vrhova. Čovjek osjeti ogromnu snagu, neko neopisivo unutrašnje zadovoljstvo. Zapaža ljepote boje, čuje do tada nečuvene akorde vjetrova. Uživa u uvijek različitoj simfoniji svađe vjetra i šume. Grudi se pune rijetkim, čistim vazduhom. I zažališ što mnogi ljudi to nikada u životu neće osjetiti.

Milovan Đilas "Besudna zemlja"

Planina primakne čovjeka sebi, pa nebu, pa čovjeku. Na njoj je ona borba koja vlada u svemu i između svega, još čistija, ali očišćenija, nezamućena dnevnim brigama i nedaćama. borba između svjetla i tame – samo su na planini noći tako prostrane, tako mračne i jutra tako sjajna. Borba je u svemu i među svim. Ali nad njom stoji i nebeski mir, nešto skladno i nepomično. Nebesa nameću i postavljaju pitanja: ko smo? otkud? kuda? Gdje su počeci u vremenu i prostoru? – ali bez brzanja i ljutnje na odgovor, svejedno kakav da bude. Ljudi su na planini još veća tajna. A zvijezde bliske i znane kao ljudi. Zemlja i nebo i život postanu nedokučivi, svakodnevnne zagonetke koje se same od sebe postavljaju, na koje se mora odgovoriti. I tako stalno, svi moraju da odgovaraju. Svi, od starca do djeteta. Jer planina nije za priču, no za pjesmu i razmišljanje. i za očišćeno osjećanje i goli nagon.

Pripremila Đina Markuš

Urednik: Edita Files Bradarić
Lektura: Vesna Lakuš
Dizajn: Saša Petrović

